

Analyse af praktikmuligheder i Danmark og Sverige

Analyse af praktikmuligheder i Danmark og Sverige

Om Oxford Research Knowledge for a better society

Oxford Research er en specialiseret videnvirksomhed med fokus på velfærdsområderne og erhvervs- og regionaludvikling.

Oxford Research gennemfører skræddersyede analyser, implementeringsevalueringer og effektevalueringer for offentlige myndigheder, fonde og organisationer i civilsamfundet. Vi rådgiver også om strategiudvikling, faciliterer udviklingsprocesser og formidler vores viden på undervisningsforløb og seminarer. Vi kombinerer akademisk fordybelse, strategisk forståelse og god kommunikation – på den måde skaber vi anvendelsesorienteret viden, der kan gøre en forskel.

Oxford Research er grundlagt i 1995 og har selskaber i Danmark, Norge, Sverige og Finland. Oxford Research er en del af Oxford Gruppen.

Oxford Research A/S
Falkoner Alle 20, 4.
2000 Frederiksberg C
Danmark
(+45) 33 69 13 69
office@oxfordresearch.dk
www.oxfordresearch.dk

Indhold

1.	Resume	1
1.1	Anbefalinger	2
2.	Indledning	6
2.1	ØKS Interreg projektet ”Nordisk Jobløsning – fra praktik til job”	6
2.2	Analyse af praktikmuligheder i Danmark-Sverige	6
3.	Rammevilkår og lovgivning for praktikophold	7
3.1	Korte og mellemlange videregående uddannelser i Danmark	8
3.1.1	Erhvervsakademi	8
3.1.1	Professionshøjskoler	8
3.1.2	Praktik og internationalisering	9
3.2	Korte og mellemlange videregående uddannelser i Sverige	9
3.2.1	Yrkeshögskolan	9
3.2.2	Högskolan	10
3.2.3	Praktik og internationalisering	10
3.3	Økonomiske støttemuligheder for studerende	11
3.3.1	Danmark	12
3.3.2	Sverige	12
3.3.3	Erasmus +	12
3.4	Forskelle og ligheder mellem Danmark og Sverige	13
4.	Erfaringer med praktik i udlandet – barrierer og gevinster	14
4.1	Inden praktikopholdet	15
4.2	Under praktikopholdet	17
4.3	Efter praktikopholdet	18
5.	Virksomhedsperspektiver	19
6.	Uddannelsesinstitutioners metoder og initiativer for at fremme praktik	20
6.1	Fleksible praktikmodeller	21
6.1.1	Co-op, Cooperative Education på Högskolan Väst	21
6.1.2	HA i Entreprenørskab og Innovation, Syddansk Universitet	21
6.2	Modeller for at fremme praktik i udlandet	22
6.2.1	Partneraftaler mellem uddannelsesinstitutioner	22
6.2.2	Opbygning af netværk til praktiksteder i udlandet	24
6.3	Initiativer for at fremme praktik i Norden	24
6.3.1	Job og uddannelse i Øresund (Interreg ØKS)	25
6.3.2	Innomatch (Interreg ØKS)	25
6.3.3	Arctic Labour (Interreg Nord)	26
6.3.4	Nordic Entrepreneurship Hub (Interreg ØKS)	26
7.	Metode	28
7.1	Interviewliste studerende	28
7.2	interviewliste uddannelsesinstitutioner	29

1. Resume

ØKS Interreg projektet ”Nordisk Jobløsning – fra praktik til job” har formålet at udvikle mere fleksible løsninger for praktikophold for at få flere studerende i job, herunder med fokus på at udnytte mulighederne for praktikudveksling mellem Danmark og Sverige. Projektet har fokus på korte og mellemlange videregående uddannelser i de to lande (erhvervsakademi, professionshøjskole, yrkeshøjskole og højskole) Denne analyse skal give inspiration og anbefalinger til det videre arbejde i projektet. I det følgende præsenterer vi et resume af hovedkonklusionerne i rapporten, efterfulgt af vores anbefalinger til projektpartnerens videre arbejde.

Indledningsvis kortlægger vi rammevilkår for praktikophold og mobilitet i Danmark og Sverige (kapitel 3). Tre af uddannelsesformerne erhvervsakademi, professionshøjskoler og yrkeshøjskoler har indbygget obligatorisk praktik i samtlige uddannelsesprogrammer. På højskoler er obligatorisk praktik mest udbredt på de professionsrettede uddannelser indenfor velfærdsområdet. Det er imidlertid en mulighed for højskoler at udvikle praktikkurser, som er ECTS-givende og en integreret del af uddannelsesprogrammet og dermed ikke forlænger den samlede gennemførelstid. På de danske korte og mellemlange uddannelser samt højskoleprogrammer med obligatorisk praktik, er det muligt at vælge at tage et eller flere praktikophold i udlandet. På højskoler er det desuden muligt at tage frivillig praktik i udlandet, også når praktik ikke er ECTS-givende. Kombinationen af, at studerende på højskoler forlænger den samlede gennemførelstid af deres uddannelse, og at de uden ECTS ikke er berettiget til den nationale studiestøtte under tiden medfører større barrierer for at vælge praktik i udlandet. Erasmus+ midlerne er mulige at få adgang til for studerende både i Sverige og Danmark, men de danske studerende, som er i obligatorisk praktik, er her bedre stillede, fordi de både har national studiestøtte og Erasmus+ legatet.

I kapitel 4 sætter vi fokus på studerendes erfaringer med at være i praktik på tværs af Norden (Sverige, Danmark og Norge). Det fremgår, at de studerende som fik praktikpladser på baggrund af deres uddannelsesinstitutioners partnerskabsaftaler, havde en enklere proces i forhold til at få en praktikplads i udlandet. Nogle studerende har oplevet udfordringer forbundet med, at de er indskrevet ved udenlandske uddannelsesinstitutioner og uddannelsesprogrammer, der ikke er kendt i udlandet, hvor de søger praktikplads. Motivationen blandt de studerende at tage i praktik i udlandet handler i højere grad om at få international erfaring end at skabe grundlag for fastansættelse efter uddannelsens afslutning. Der var blandt de studerende ikke ønsker om forlænget praktikophold.

Kapitel 5 inddrager perspektiver primært fra virksomheder i Danmark, som har haft praktikanter fra uddannelsesinstitutioner baseret i samme region. Motivationen for at ansætte praktikanter er et led i at fastholde en relation til uddannelsesinstitutionerne, mulighed for at indhente ny viden, samt at afprøve kandidater til mulig efterfølgende fastansættelse. Sidstnævnte strategi forfølger samtlige virksomheder ved at tilbyde kandidater studiejob efter endt praktikperiode for derigennem at fastholde relationen til de studerende. Ifølge de interviewede virksomhedsrepræsentanter fungerer det i dag godt i forhold til korte- og videregående uddannelsesprogrammer i Danmark, hvor der er fleksibilitet til at finde tid til studiejob. Virksomheder er åbne for at modtage internationale praktikanter men foretrækker at rekruttere dem via regionale uddannelsesinstitutioner.

Endeligt i kapitel 6 sætter vi fokus på uddannelsesinstitutioners metoder og initiativer for at udvikle fleksible praktikmodeller og at fremme studerendes mobilitet i forhold til praktik, samt erfaringer fra andre Interreg projekter i forhold til at fremme praktik og mobilitet i Norden. Vi introducerer to eksempler på uddannelsesprogrammer, der udbyder en linje, hvor praktik ved en værtsvirksomhed er en integreret del af uddannelsesforløbet. Det påvises, at dimittenderne fra programmerne får en stærk kobling mellem teori og praksis samt til arbejdsmarkedet. I forhold til mobilitet, er der overordnet to fremgangsmåder, som uddannelsesinstitutioner benytter sig af, partnerskabsaftaler med uddannelsesinstitutioner og/eller opbygning og vedligeholdelse af et internationalt netværk af praktiksteder og branchenetværk. Erfaringerne fra andre Interreg projekter, der har beskæftiget sig med mobilitet og praktik, er overordnet, at initiativer lykkes bedst, når der er en ”push”-”pull” effekt til stede, altså hvor man kan matche et behov i arbejdsmarkedet med kompetencer/praktikanter fra et andet sted, som enten har et ønske om praktik i udlandet eller har udfordringer med at finde praktik i hjemregionen.

1.1 ANBEFALINGER

I det følgende præsenterer vi anbefalinger, som er målrettet projektpartnerne i Interreg projektet Nordisk Jobløsning, men hensigten er, at de skal være af relevans også for andre korte og mellemlange videregående uddannelsesinstitutioner. Anbefalingerne baserer sig på analysen, herunder på de erfaringer der er indsamlet angående praktik og mobilitet fra studerende, virksomheder og uddannelsesinstitutioner.

Overvej partnerskabsmodel mellem uddannelsesinstitutioner

Analysen har påvist, at studerende oplever udfordringer med at ansøge om praktikpladser ved virksomheder i udlandet, dels fordi virksomhederne er usikre på hvilke kompetencer de studerende kommer med fra udenlandske programmer, samt usikkerheden omkring ansvaret de påtager sig i forhold til integrering af praktikanten, herunder bl.a. hjælp med praktiske forhold ved flytning. Med henblik på at facilitere processen samt øge incitamentet for studerende og for virksomhederne anbefales det, at uddannelsesinstitutionerne overvejer at udvikle en partnerskabsmodel, hvor uddannelsesinstitutionerne gennem deres respektive regionale netværk formidler praktikpladser til studerende ved partnerinstitutioner.

Partnerskabsmodellen er i dag mest udbredt hos velfærdsuddannelser, hvor de studerende får tildelt en praktikplads direkte fra uddannelsesinstitutionen. Når der er tale om private virksomheder, vil der imidlertid generelt være interesse i at møde kandidaterne. Uddannelsesinstitutionen kan facilitere ansøgningsprocessen, m.m. gennem en partnerskabsaftale, som kan indeholde følgende:

- Kortlæg/skab et overblik over hvilke virksomheder i regionen, som har interesse i at modtage udenlandske studerende. Start her med virksomhederne der tidligere har haft eller regelmæssigt ansætter praktikanter. Uddannelsesinstitutionen vedligeholder en database over praktikvirksomheder og tager jævnligt imod praktikannoncer. I tilfælde hvor virksomheden har interesse i udenlandske praktikanter formidles jobopslag til partnerinstitutionen.
- Ved hver partnerinstitution gør man de studerende opmærksom på, at partnerskabsaftalen eksisterer, hvilket skal fremme interessen for at undersøge mulighederne i partnerregionen. De studerende gøres desuden, hvor det er relevant, opmærksomme på muligheden for at

deltage i praktikmesser ved partnerinstitutionen og her møde virksomheder, som de er interesseret i (finansieringsmulighed vil her give et ekstra incitament).

- De studerende fra partnerinstitutionen kan ansøge direkte til virksomheden, som er opmærksom på, at det ikke kræver en ekstra indsats udover, hvad der forventes af dem, når de modtager studerende fra uddannelsesinstitutioner baseret i regionen. Har de spørgsmål til uddannelsens sammensætning el.lign. ved partnerinstitutionen kan de søge vejledning hos uddannelsesinstitutionen i regionen.
- Når de studerende bliver ansat i praktik, kan de benytte sig af lignende støttefunktioner på det internationale kontor, som er iværksat for internationale udvekslingsstuderende, som kommer til uddannelsesinstitutionen. Det vil bl.a. inkludere mulighed for at få henvisning til hvordan man bedst finder en bolig, fx fremleje af kollegieværelser, samt hvilke sociale fællesskaber og internationale netværk man kan tilmelde sig i området.

Identificer og overvej særlig indsats ved erhverv-praktik match på tværs af grænser

Fra andre grænseregionale samarbejdsprojekter, der har arbejdet med praktik og mobilitet i Norden, fremkommer det, at det kan understøtte processen, når der er en efterspørgsel blandt virksomheder i et område efter arbejdskraft/kompetencer, som findes ved en uddannelsesinstitution i et andet land. Ligeledes kan studerende, der har svært ved at finde en praktikplads i hjemregionen være mere motiveret til at søge praktikplads i et naboland. Inden for visse brancher kan der også være mulighed for at komme i praktik i udlandet, mens man stadig bor i hjemregionen og blot pendler og tilbringer begrænset tid hos virksomheden i praktikperioden. Det er der set et eksempel på i Innomatch projektet, hvor datamatikerstuderende fra Danmark på denne måde var i praktik hos virksomheder i Sverige (kapitel 6). Det kan desuden være en måde at understøtte mobilitet under uddannelsen for studerende, der af private årsager ikke har mulighed/ønsker at bo i udlandet i en længere periode.

- Overvåg hvor virksomheder eller offentlige institutioner oplever udfordringer i forhold til kompetencer og arbejdskraft i det regionale arbejdsmarked, samt eventuelle uddannelsesretninger, hvor studerende har udfordringer med at finde praktikplads. Afsøg matching-muligheder med (partner)institutioner.
- Overvej muligheder for at arrangere studieture, hvor studerende kan møde virksomhederne, der søger praktikanter. Det kan også ske gennem deltagelse på messer arrangeret af (partner)uddannelsesinstitutionen. Studiebesøg kan også inkludere møde med tidligere praktikanter eller adgang til evalueringsrapporter på linje med andre fra uddannelsesinstitutionen, som har været i praktik ved pågældende virksomhed.

Opmærksomhedspunkter på informationsindsats og -materiale om praktik og mobilitet

De fleste uddannelsesinstitutioner i både Danmark og Sverige har fokus på at informere de studerende om mulighederne for mobilitet i form af udveksling eller praktik under uddannelsen. Baseret på særligt studerende- og virksomhedserfaringer opsummerer vi her punkter, som uddannelsesinstitutioner bør overveje i forhold til at fremme mobilitet og i forhold til praktik inden for regionen:

- Tidlig information til de studerende om mulighederne for at søge Erasmus+ midler, om database/jobannoncer/evalueringsrapporter fra studerendes oplevelser fra praktiksteder i udlandet.

- Mulighed for at kontakte og/eller møde studerende, som har været i praktik i udlandet. Der er her eksempler på uddannelsesinstitutioner som har indført mentorordninger, hvor de studerende kan møde en studerende som har været i praktik i et land eller praktiksted, hvor man er interesseret i at ansøge. Et andet eksempel er, at tidligere praktikanter fortæller om deres erfaringer ved tidlige informationsevents i uddannelsesforløbet.
- Studieretninger kan udvikle lettilgængeligt informationsmateriale om uddannelsen, som studerende kan anvende, når de søger praktik i udlandet. Der kan være behov for at tilpasse informationen til forskellige lande, afhængigt af hvad forskellen er i forhold til tilsvarende nationale programmer.
- Mulighed for virksomheder at uploade praktikannoncer direkte i en online praktikportal, der retter sig mod alle studieretninger på en given uddannelsesinstitution (frem for at det formidles via praktikkoordinatorer på enkelte studieretninger). Dermed bliver processen enklere for virksomheden og der sikres en større spredning på modtagere af opslaget.

Overvej muligheder for tilknytning af værtsvirksomhed i hele uddannelsesforløbet

Denne anbefaling vedrører primært muligheden for at indføre mere fleksible praktikforløb i virksomheder baseret i geografisk nærhed til uddannelsesinstitutionen og har ikke som udgangspunkt fokus på mobilitet. I analysen har vi identificeret to uddannelsesprogrammer, der har integreret løbende praktik som en del af uddannelsen (kapitel 6). I den ene model forlænges uddannelsen med et halvt år, da den studerendes tid hos virksomheden ikke giver ECTS-point. I den anden model er en ugentlig dags praktik hos en værtsvirksomhed integreret i uddannelsen, hvor de studerende modtager studie-støtte under forløbet.

- Start med at afsøge efterspørgslen blandt relevante virksomheder i regionen efter denne form for længerevarende praktikforløb. Vurder behovet og potentialet ved at ændre praktikforløbet inden for den enkelte uddannelsesretning med udgangspunkt i at den samlede gennemførelses-tid på uddannelsen ikke forlænges.

Vedligehold regionalt netværk af praktikvirksomheder

Denne anbefaling vedrører relationen mellem uddannelsesinstitutionen og virksomhederne i regionen, men er relevant med henblik på at fremme muligheden for at modtage praktikanter fra udlandet. Desuden involverer det mekanismer, der umiddelbart er stærkere forankret ved korte og mellemlange uddannelser i Danmark end det er tilfældet for högskoler i Sverige. Således kan disse opmærksomhedspunkter være særligt relevante for högskoler i forbindelse med udvikling af ECTS-givende praktikkurser. Gennem interview med virksomheder fremgår det, at de har flere formål med at modtage praktikanter. Det handler om at vurdere mulige kandidater til rekruttering efter endt uddannelse, men det handler også om at få adgang til ny viden og at opretholde en relation til uddannelsesinstitutionen. Nogle virksomheder ønsker også at have kontinuerlig mulighed for at føre en dialog om uddannelsesprogrammets indhold. Samtidigt skal relationen mellem virksomhederne og uddannelsesinstitutionen ikke være for tidskrævende. Vi henviser til følgende opmærksomhedspunkter:

- Virksomhederne inviteres til halvårlige messer ved uddannelsesinstitutionen og har mulighed for at deltage i matchmaking arrangementer med de studerende.

- Virksomhederne modtager et nyhedsbrev fra relevante uddannelsesretning(er). Det kan være en-to gange årligt, fx i forbindelse med afholdelse af messer.
- Virksomhederne ved hvem der er praktikkoordinator på relevante studieretninger og kan tage kontakt. De opfordres til og har mulighed for at sende praktikant-jobopslag til koordinator eller selv uploade den i en jobdatabase.
- Overvej muligheden for at lave mere formaliserede samarbejdsaftaler med virksomheder, der indebærer at man inddrager repræsentanter fra virksomheder som gæsteforelæsere, mentorer, og sensorer ved eksamen. Den vej skaber virksomheden opmærksomhed og interesse blandt studerende om mulighed for praktik og uddannelsesinstitutionen har kontinuerlig føling med behov for arbejdskraft og kompetencer.

2. Indledning

2.1 ØKS INTERREG PROJEKTET ”NORDISK JOBLØSNING – FRA PRAKTIK TIL JOB”

Analysen leverer indspil til ØKS Interreg projektet ”Nordisk Jobløsning – fra praktik til job”, som har det overordnede formål at udvikle et bæredygtigt uddannelseskoncept for praktikudveksling mellem Danmark og Sverige. Projektet bygger på to tidligere initiativer, Nordisk Jobstart+ (Interreg ØKS) og Pendlersbroen (Interreg ØKS). Hvor de to projekter så på jobsøgning og uddannelse adskilt, vil ”Nordisk Jobløsning” udvikle et uddannelseskoncept, hvor arbejdsgiveren for praktikforløbet også kobles på i studietiden. Projektet ledes af Foreningerne Nordens Forbund og implementeres i samarbejde med professionshøjskolen University College Nordjylland (UCN), Högskolan Väst, ABL Konsult i Malmö AB, Profunding Aps, Jobcenter København Ungecenter, AOF Center Hovedstaden og Högskolan Borås.

Projektet vil bidrage til at gøre det mere attraktivt for arbejdsgivere at ansætte de unge efter de færdiggør deres uddannelse ved at tilbyde enten forlænget praktik, fx hvor den studerende skriver afgangspjektet hos virksomheden, eller fortsætter i studiejob. Hensigten er dermed at skellet mellem uddannelse og arbejdsliv bliver reduceret, og at der sker en lettere overgang for den studerende til erhvervslivet efter endt uddannelse. Desuden skal denne tilgang bidrage til at uddannelsesinstitutionerne har fokus på at møde erhvervslivets efterspørgsel efter arbejdskraft. Projektet vil fremme unges mobilitet på tværs af landegrænser ved at skabe opmærksomhed om mulighederne for at tage i praktik i et andet land. Udvikling af uddannelseskonceptet centrerer på uddannelsesinstitutionerne, som vil tilbyde målgruppen målrettet sparring, hvor de studerende gennem en specielt udformet støttepakke sættes i kontakt med potentielle arbejdsgivere og understøttes i processen. Uddannelsesinstitutionerne vil tilbyde digital/fjernundervisning, så der bliver større fokus på at studerende får praktisk erfaring og at praktikorganisationen/virksomheden opretholder en relation til den studerende.

Efter projektets afslutning er det hensigten, at uddannelseskonceptet eller dele heraf kan anvendes på andre uddannelsesretninger end de cases/uddannelser der fungerer som testcase i projektet, men også kan overføres til andre uddannelsesinstitutioner i projektgeografien. Her vil en følgegruppe med aktører fra andre uddannelsesinstitutioner også blive inddraget for at sikre deres input, men i lige så høj grad for at sikre, at de kender til konceptet og vil anvende det.

2.2 ANALYSE AF PRAKTIKMULIGHEDER I DANMARK-SVERIGE

Indledningsvis vil analysen kortlægge rammevilkår og praksis for praktikophold som en del af korte og mellemlange videregående uddannelser for at få indblik i de overordnede rammevilkår og lovgivningsmæssige rammer for at kunne udarbejde uddannelsesmodellen, hvor praktik fremmes på tværs af nationale grænser. Følgende tre punkter søges kortlagt og adresseret med analysen:

- Kortlægning af lovgivning for praktik på korte og mellemlange videregående uddannelser (erhvervsakademi, professionshøjskole, yrkeshögskola, högskola)

- Hvor er der i dag henholdsvis obligatorisk og frivillig praktik som en del af undervisningen?
- Er der forskelle mellem uddannelsesinstitutioner i henholdsvis Danmark og Sverige med hensyn til praktik?

Dernæst afdækkes hvilke gevinster praktikophold i udlandet medfører, samt hvilke barrierer og udfordringer, der opstår undervejs. Det gælder for de studerende og for organisationer og virksomheder, der har modtaget udenlandske praktikanter (fra Danmark, Sverige og Norge). Det overordnede spørgsmål, der ønskes besvaret er:

- Hvilke barrierer er der for at tage i praktik både nationalt, men specielt på tværs af landegrænser – fx mentale barrierer, krav fra uddannelsesinstitutioner, SU-støtte mv.?

Denne del af analysen bygger videre på kortlægningen af rammevilkår, regler og lovgivning for praktik, som vil danne grundlag for at forstå nogle af de barrierer som studerende møder på korte og mellemlange videregående uddannelser.

Med henblik på at inddrage allerede eksisterende viden og erfaringer i udvikling af uddannelseskonceptet sætter analysen dernæst fokus på initiativer og incitamenter for at fremme praktik på korte og mellemlange uddannelser. Følgende tre spørgsmål er omfattet af analysen:

- Hvilke initiativer er allerede blevet lavet for at øge praktikudvekslingen på tværs af dansk/svensk nationale landegrænser (inden for 5 år)?
- Hvilke initiativer er lavet tidligere med at lave uddannelsesforløb med fokus på øget praktik som en integreret del af uddannelsen (inden for 5 år)?
- Hvilke incitamenter eksisterer for at fremme ansættelse efter praktik/uddannelse – eksempler/cases/projekter, der har fungeret, fx på længere videregående uddannelser? Kan erfaringer herfra overføres til korte og mellemlange videregående uddannelser?

En kortfattet metodebeskrivelse samt oversigt over gennemførte interview findes til sidst i rapporten.

3. Rammevilkår og lovgivning for praktikophold

Dette kapitel giver et indblik i korte og mellemlange videregående uddannelsesformer i Danmark og Sverige. Herunder er der fokus på at kortlægge rammevilkår og regler i forhold til obligatorisk og frivillig praktik som en del af uddannelserne, samt hvorvidt særlige vilkår gør sig gældende for at tage praktik i udlandet. I denne sammenhæng afsøges hvordan man arbejder med internationalisering, inklusive at fremme praktik i udlandet. Efter en gennemgang af det danske og svenske uddannelsessystem opsummeres forskelle og ligheder mellem rammevilkår og hvordan det påvirker mulighed for praktik på tværs af grænsen. Dette kapitel er primært baseret på desk research samt interview med uddannelsesinstitutionerne.

3.1 KORTE OG MELLEMLANGE VIDEREGÅENDE UDDANNELSER I DANMARK

De korte og mellemlange videregående uddannelser i form af erhvervsakademierne og professionshøjskolerne i Danmark hører under Uddannelses- og Forskningsministeriet og er tæt forbundet til hinanden. Der er ligheder imellem dem i forhold til, at der er indlagt obligatoriske praktikforløb på begge, og der er mulighed for studerende at bygge bro mellem kortere (erhvervsakademierne), mellemlange (professionshøjskoler) og videre til længere videregående uddannelser (universiteterne).

3.1.1 Erhvervsakademi

Erhvervsakademierne udbyder professionsrettet, kompetencegivende kort videregående uddannelse og har normalt en varighed på to år inklusive praktik. En erhvervsakademiuddannelse kombinerer teori med praksis og er målrettet erhvervslivet, da uddannelserne oftest er rettet mod et bestemt erhverv eller profession. Der findes i dag otte selvstændige erhvervsakademier (Aarhus Maskinmesterskole ikke medregnet) placeret i hele landet, der tilbyder fuldtid samt akademi- og diplomuddannelser på deltid.

Der tilbydes over 40 fuldtidsuddannelser på erhvervsakademierne, med flere underliggende specialiseringsmuligheder. Det er muligt efter endt uddannelse at læse en top up-bacheloruddannelse af 1 ½ års varighed. En top up-uddannelse er en overbygning til erhvervsakademiuddannelsen og giver adgang til andre videregående uddannelser. Denne overbygning er udviklet i samarbejde med virksomheder, og er derfor målrettet erhvervslivet, og dets behov.

Der har i perioden 2010-2016 været en stigning på 49 procent i optaget på erhvervsakademierne, og der blev optaget 10.181 nye studerende i 2018, samt 2547 optag på top up-uddannelserne. Aarhus Maskinmesterskole optog i 2018 240 nye studerende¹.

3.1.1 Professionshøjskoler

I Danmark findes der 7 professionshøjskoler (inkl. Danmarks Medie- og Journalisthøjskole). Professionshøjskolerne udbyder en række professionsbacheloruddannelser, erhvervsakademiuddannelser samt efter- og videreuddannelser og kurser. Uddannelserne er praksisorienterede og rettet mod at uddanne kvalificeret arbejdskraft til såvel den private som den offentlige sektor.

En professionsbachelor er en mellemlang videregående uddannelse, der kombinerer teori med praksis i form af obligatoriske praktikforløb. Der findes ca. 85 forskellige professionsbacheloruddannelser inden for design, medier og kommunikation, sundhed, pædagogik, teknik, samfundsfag og økonomi. De fleste professionsbacheloruddannelser tager 3,5 år, enkelte tager 4 år. I 2018 blev i alt 25.897 elever optaget på en professionsbacheloruddannelse².

---

¹ <https://ufm.dk/uddannelse/videregaende-uddannelse/erhvervsakademier/om-erhvervsakademierne>

² <https://ufm.dk/uddannelse/videregaende-uddannelse/professionshojskoler/om-professionshojskolerne>

3.1.2 Praktik og internationalisering

Den 1. august 2009 trådte nye lovkrav i kraft vedrørende praktik i erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelser (Lov nr. 207 af 31. marts 2008)³. I dag er der på **erhvervsakademiuddannelserne et obligatorisk praktikforløb på minimum tre måneder og på professionsbacheloruddannelserne et obligatorisk praktikforløb af minimum seks måneders varighed**. Praktikken kan bestå af én eller flere perioder og kan være placeret på forskellige semestre afhængigt af uddannelses-type. Som udgangspunkt kan praktikken afholdes i udlandet. Inden for uddannelser på lærer- og undervisningsområdet er der krav til at en del af praktikken gennemføres i Danmark, men da der er flere praktikperioder, indlægges typisk mobilitetsvindue(r) på et eller flere semestre under uddannelsen, hvor den studerende kan vælge at tage i praktik i udlandet.

Som et led i indførelsen af obligatorisk praktik samt i opfølgningen på Undervisningsministeriets internationaliseringsstrategi for en øget udgående mobilitet på erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelserne publicerede Styrelsen for International Uddannelse i 2010 en guide om praktik i udlandet⁴. Det politiske fokus på internationalisering og de pålagte krav til uddannelsesinstitutionerne har varieret gennem årene. I dag er der et krav om, at 25% af de studerende skal gennemgå et internationalt forløb på mindst 14 dage. Det kan være gennem praktik, men også udvekslingsophold, kortere kurser i udlandet eller gennem studierejser.

3.2 KORTE OG MELLEMLANGE VIDEREGÅENDE UDDANNELSER I SVERIGE

I Sverige er der ikke en direkte kobling mellem de korte videregående uddannelser/yrkeshögskola og de mellemlange videregående uddannelser på högskola/universitet. Yrkeshögskolaprogrammer har obligatorisk praktik, mens primært de ”traditionelt” professionsrettede mellemlange uddannelser har indbygget obligatorisk praktik på landets högstskoler.

3.2.1 Yrkeshögskolan

Yrkeshögskoleutbildning (YH) er en kort videregående uddannelsesform, der har eksisteret siden 1. juli 2009, hvor den erstattede forgængeren kvalificerad yrkesutbildning (KY), som havde eksisteret siden 2002. Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) er forvaltningsmyndighed. YH kombinerer teoretiske studier med en stærk kobling til arbejdsmarkedet. De fleste af programmerne er toårige, hvor en fjerdedel af uddannelsesperioden består af praktik, som betegnes Læring i Arbejde (LIA). I 2018 var der 214 uddannelsesudbydere: 121 private virksomheder, 93 offentlige, herunder 87 kommuner, 5 landsting, 1 statslig. Der er 2 högstskoler som udbyder YH-uddannelser, Lunds Universitet (Lunds tekniska högskola) og Högstskolan i Jönköping.

Antallet studerende er fordoblet siden opstarten i 2009. Der var på landsplan i 2018 i alt 54.400 studerende. Gennemsnitsalderen for studerende var i 2018 30,8 år for svenske statsborgere og 34 år for personer født i udlandet. De fem største uddannelsesområder, der også har udgjort den største vækst

³ <https://w0.dk/~chlor/www.retsinformation.dk/lov/1116203.html>

⁴ Styrelsen for international uddannelse (2010). Praktikophold i udlandet – en guide med anbefalinger til videregående uddannelsesinstitutioner.

er: Data/IT; økonomi, administration og salg; sundhed, sygepleje og socialt arbejde; bygge- og anlægsteknologi; teknik og produktion.

YH-uddannelserne oprettes for at imødekomme arbejdslivets behov for kvalificeret arbejdskraft og drives i tæt samarbejde med virksomheder og organisationer. Arbejdsmarkedsrepræsentanter deltager aktivt i uddannelserne på forskellige måder: i uddannelsesledelsen, bidrager med forelæsere, deltager i projekter, og tilbyder praktikpladser. Hver uddannelse har en ansvarlig styregruppe, hvor flertallet skal repræsentere det berørte arbejdsmarked. Styregruppen er vigtig at have på plads, når man ansøger om en YH-uddannelse, hvor medlemmerne er med til at forme uddannelsen, så den matcher de efterspurgte kompetencebehov⁵.

3.2.2 Högskolan

Högskolan anvendes i Sverige som en samlet betegnelse for universiteter og högstskoler, som hører under Regeringens Utbildningsdepartement. De to adskiller sig ved, at kun universiteter som udgangspunkt har ret til at udbyde uddannelse på doktor/ph.d.-niveau, mens högstskoler skal ansøge om eksaminationsret på specifikke områder. I analysen har vi fokus på korte og mellemlange videregående uddannelser, og derfor afgrænser vi os for så vidt muligt til programmer på grundniveau, der leder til högstskoleexamen (2-årig uddannelse) og kandidatexamen (3-årig uddannelse, svarer til en bachelorgrad).

I efteråret 2017 var der i Sverige på landsplan i alt 345.500 studerende på grundniveau og avanceret niveau (59 procent kvinder og 41 procent mænd), hvoraf 30.400 var ”udefrakommende” studerende⁶.

3.2.3 Praktik og internationalisering

Praktikophold (LIA-kurs) af seks måneders varighed/en fjerdedel af uddannelsen er obligatorisk på toårige YH-uddannelser. Forvaltningsmyndigheden MYH har sammenfattet en vejledning til YH-uddannelsesinstitutionerne for LIA, som gælder for både obligatorisk og frivillig praktik⁷. Uddannelsesudbyderen har det endelige ansvar for at samtlige studerende får en LIA-plads, som alle godkendes af uddannelsesudbyderen. Som udgangspunkt anbefaler MYH at LIA-pladser tilbydes i nærområdet. Det er dog muligt at gennemføre LIA i udlandet, hvor de samme krav for organisationer/virksomheder gør sig gældende. Det vil sige, at uddannelsesudbyderen skal kunne organisere kontakt med studerende og vejledere på arbejdspladsen og på tilfredsstillende vis kvalitetssikre forløbet inden det påbegyndes. MYH anbefaler at det sker i følge udbyderens normale rutiner for LIA.

Högskolan skal interagere med det omgivende samfund og er påkrævet at have en strategi for samarbejde om uddannelse, forskning og samfundsudvikling. **Få programmer på högstskoler har obligatorisk praktik, hvilket primært gælder professionsrettede bacheloruddannelser** såsom sygeplejerske-, jordemoder-, og læreruddannelserne. Det vil sige, at de studerende som oftest forlænger uddannelsens gennemførelsestid, når de vælger at tage i praktik. Uddannelsesinstitutionerne har imidlertid

⁵ MYH, SUHF (2018). Ökad rörlighet mellan yrkeshögskoleutbildning och högstskoleutbildning.

⁶ MYH, SUHF (2018). Ökad rörlighet mellan yrkeshögskoleutbildning och högstskoleutbildning.

⁷ MYH (2015) Myndigheten för yrkeshögskolans allmänna råd om lärande i arbete. MYHFS 2015:3.

mulighed for at udvikle praktikkurser, hvor et praktikforløb kombineret med en praktikopgave udgør de påkrævede ECTS-point for et semester, og den samlede gennemførelsestid dermed ikke forlænges. Som det også er tilfældet i Danmark, er der inden for uddannelser på lærer- og undervisningsområdet krav til at en del af praktikken gennemføres i Sverige, men da der er flere praktikperioder, indlægges typisk mobilitetsvindue(r) på et eller flere semestre under uddannelsen, hvor den studerende kan vælge at tage i praktik i udlandet.

I 2017 nedsatte daværende Regering en ”særskild utredare” med opdrag at foreslå nye mål og en ny strategi for internationalisering af universiteter og højskoler. I 2018 resulterede det i publikationen ”En strategisk agenda för internationalisering”⁸. Det anbefales, at der per 1. januar 2020 skal indføres en ændring i högskolelagen, som skal sikre, at alle uddannelsesinstitutioner definerer overordnede mål for deres internationale arbejde. Herunder at de kvalifikationer de studerende får skal kunne anvendes i et internationalt og interkulturelt perspektiv. Et delmål i er at uddannelsesinstitutioner skal bestræbe sig på at inkludere såkaldte mobilitetsvinduer i alle uddannelsesplaner, hvilket kan inkludere praktikophold i udlandet.

Figur 1. Anbefalinger til en ny national strategi i Sverige (En strategisk agenda för internationalisering, 2018)

Delmål: Forudsætningerne for studerende at gennemføre en del af deres uddannelse i udlandet skal forstærkes strukturelt.

Undersøgelsens forslag: Den statslige tilsynsmyndighed, Universitetskanslersämbetet, får ansvar for at evaluere og følge op på de videregående uddannelsesinstitutioners arbejde med meritgivende udvekslingsstudier.

Undersøgelsens anbefalinger:

- Uddannelsesinstitutionerne stræber efter at inkludere mobilitetsvinduer i alle uddannelsesplaner.
- Uddannelsesinstitutionerne forbedrer processerne vedrørende beslutninger om meritering.

3.3 ØKONOMISKE STØTTEMULIGHEDER FOR STUDERENDE

I det følgende gennemgås studerendes økonomiske støttemuligheder, når de tager i praktik i udlandet. For både danske og svenske uddannelsesinstitutioner er Erasmus+ midler den mest anvendte måde at få et legat til sit praktikophold inden for EU/EØS. Desuden kan de internationale kontorer rådgive om muligheder for at søge andre legater, hvilket man fx kan få inspiration til i legathåndbøger. Studerende har også ofte muligheder for at søge midler fra fonde i lokalsamfundet, hvor de er vokset op.

⁸ Statens Offentliga Utredningar (2018). En strategisk agenda för internationalisering. Delbetänkande av Utredningen om ökad internationalisering av universitet och höjskolor. SOU 2018:3. Pp.188-189.

3.3.1 Danmark

Satsen for udeboende på videregående uddannelser er 6.166 DKK pr. måned før skat i 2019. Satsen for SU-lån er op til 3.155 DKK. Når man som studerende er i lønnet praktik, kan man ikke få SU i perioden⁹. Studerende, der tager til udlandet på meritgivende ulønnet praktikophold, kan tage deres SU og evt. SU-lån med. Der skal være tale om praktikophold, der er en del af uddannelsen og udløser SU i Danmark. De studerende skal ansøge om forhåndsgodkendelse af opholdet på deres uddannelsesinstitution og det er uddannelsesinstitutionen, der godkender, at den studerende tager SU med – det er ikke nødvendigt at ansøge Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte¹⁰.

3.3.2 Sverige

I Sverige er det som studerende almindeligt, at man modtager kombineret studiemedel og studielån, selvom det er muligt kun at søge om studiemedel, som ikke skal tilbagebetales. Studerer man heltid kan man i 2019 få op til 3.236 SEK i studiemedel pr. måned og op til 7.440 SEK i studielån. Det er muligt at tage studiemedel og studielån med, når man vælger praktik i udlandet¹¹, men kun i tilfælde, hvor praktikken er meritgivende (giver ECTS-point).

3.3.3 Erasmus +

Studerende kan ansøge deres uddannelsesinstitution om Erasmus+ stipendium til praktikophold i udlandet. Stort set alle videregående uddannelsesinstitutioner i Danmark og Sverige deltager i Erasmus-programmet og kan sende studerende af sted på praktikophold. Praktikophold i udlandet kan vare fra mindst 58 dage til højst 12 måneder. Man kan søge udvekslinger i udlandet med Erasmus+ flere gange, enten som studerende eller praktikant, men den samlede tid i udlandet (inklusive studieophold i udlandet) må ikke overstige 12 måneder på hvert studietrin (uddannelsesniveaue). Praktikophold skal være relevant for den studerendes studie og skal i videst muligt omfang integreres i studieprogrammet. Det er imidlertid **muligt at få Erasmus+ midler, selvom praktikken i udlandet ikke er ECTS-givende**.

Uddannelsesinstitutionerne forvalter selv Erasmus+ midlerne, som allokeres til dem årligt. De studerende udfylder en ansøgningsformular online, på danske uddannelsesinstitutioner sker det via systemet MoveOn (proceduren er uddybet nærmere i figur 2), og på svenske uddannelsesinstitutioner via systemet Mobility Online. I 2019 er legatet for studerende i Danmark, der søger til Sverige, på 470 EUR om måneden. For studerende i Sverige, der tager i praktik i Danmark, er beløbet 450 EUR om måneden. Uddannelsesinstitutioner kan have forskellige procedurer for udbetaling, på UCN udbetales 80% før opholdet starter og de resterende 20% når uddannelsesinstitutionen har modtaget påkrævede dokumenter (se figur 2), og på Högskolan Väst udbetales 70% før opholdet og 30% efter.

Der er tre forsikringskrav til studerende: ulykkes-, ansvars-, og sundhedsforsikring. De studerende sørger selv for at tegne forsikringerne. Det internationale kontor, som hjælper med Erasmus+

⁹ <https://www.su.dk/forside>

¹⁰ Styrelsen for international uddannelse (2010). Praktikophold i udlandet – en guide med anbefalinger til videregående uddannelsesinstitutioner.

¹¹ <https://www.csn.se/>

ansøgningen må ikke rådgive om, hvor de skal tegne forsikringer. De studerende får ikke særskilt støtte til at dække flytteomkostninger, men de kan vælge at bruge en del af legatet herpå.

De studerende har mulighed for at få hjælp til at udfylde de nødvendige formularer, men den er ikke mere kompliceret end, at mange klarer det selv. Når man har en af sit institut godkendt læringsplan, er det generelt ikke problematisk at få et Erasmus-legat. På UCN har man en opsøgende indsats, da man i det digitale system kan se, når studerende har fået godkendt udlandsophold, men ikke har søgt Erasmus. De fleste studerende vælger at søge midlerne¹².

Figur 2. Proceduren for adgang til Erasmus+ (kilde: UCN, internationalt kontor)

<p>Før praktikopholdet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Første del af Learning Agreement “Before the Mobility” udfyldes - uploades i MoveOn • Den studerende skal tage en sprogtest hvis arbejds sproget er enten svensk eller engelsk • Den studerende modtager en Grant Agreement som indeholder krav og betingelser for at modtage legatet – underskrives og uploades i MoveOn <p>Efter praktikopholdet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sidste del af Learning Agreement – After the Mobility udfyldes – uploades i MoveOn • Den studerende tager 2. sprogtest for at se om der er sket en udvikling i løbet af opholdet • Den studerende modtager et link til en EU-evaluering om Erasmus+ opholdet
--

3.4 FORSKELLE OG LIGHEDER MELLEM DANMARK OG SVERIGE

Tabel 1 viser overordnede forskelle og ligheder, som vi har identificeret i oversigten over rammevilkår og lovgivning for praktik på uddannelsesinstitutioner. Det fremgår, at den største forskel er, at det er mindre udbredt at have obligatoriske eller ECTS-givende praktikforløb som en integreret del af uddannelsen på højskoler i Sverige. Det er imidlertid muligt at udvikle ECTS-givende praktikkurser, som kan integreres i uddannelsen, hvormed man ikke forlænger det samlede uddannelsesforløb. Der er indikationer på, at der vil blive øget fokus på at fremme mobilitet fra national side i Sverige.

Tabel 1. Rammevilkår for uddannelsesinstitutioner

	Erhvervsakademi og professionshøjskoler i Danmark	Yrkehögskola, Sverige	Högskola, Sverige
Obligatorisk praktik	Alle uddannelsesprogrammer	Alle uddannelsesprogrammer	Visse professionsrettede uddannelsesprogrammer Mulighed at udvikle ECTS-givende praktikkurser som en integreret del af uddannelsesprogrammer

¹² Information indhentet fra de internationale kontorer på UCN og Högskolan Väst

Mulighed for praktik i udlandet	Ja På velfærdsuddannelser med flere praktikperioder, er der ofte indlagt et mobilitetsvindu	Mulighed, men der er fokus på det regionale arbejdsmarked	Ja På velfærdsuddannelser med flere praktikperioder, er der ofte indlagt et mobilitetsvindu
--	--	---	--

Tabel 2 opsummerer overordnede forskelle og ligheder mellem finansieringsmuligheder for studerende ved korte og mellemlange videregående uddannelser i henholdsvis Danmark og Sverige. Den største forskel er, at de studerende i Sverige ikke er berettiget til den nationale uddannelsesstøtte og -lån, hvis de tager i ”frivillig” praktik, altså et ikke-ECTS-givende ophold, der dermed forlænger deres uddannelse. I disse tilfælde, skaber kombinationen at man forlænger uddannelsens varighed og ikke kan modtage studiemidler en barriere for studerende i Sverige at søge praktik i udlandet.

Tabel 2. Rammevilkår for studerende

	Studerende i Danmark	Studerende i Sverige
Adgang til studie-støtte og studielån ved praktik i udlandet	Ja (praktik er obligatorisk og ECTS-givende)	Ja, når praktik er ECTS-givende Nej, når praktik ikke er ECTS-givende
ERASMUS-midler ved praktik i udlandet	Ja, når praktikopholdet er godkendt som studierelevant (ikke ECTS-krav)	Ja, når praktikopholdet er godkendt som studierelevant (ikke ECTS-krav)

4. Erfaringer med praktik i udlandet – barrierer og gevinster

Dette kapitel belyser oplevede barrierer, udfordringer samt gevinster for studerende, som har været i praktik i udlandet. Dette afsnit baserer sig primært på interview med studerende som har været i praktik i Norden (DK, SE og NO). Vi opsamler de studerendes erfaringer, inklusive støtten de har modtaget fra deres uddannelsesinstitution, i tre faser før, under og efter praktikopholdet (se liste over interviewpersoner for en oversigt over de studerende vi har interviewet til analysen).

4.1 INDEN PRAKTIKOPHOLDET

Motivation for praktikophold i Norden

De studerendes motivation for at tage praktik i et andet nordisk land har for dem, der har deltaget i studiets vedkommende for samtlige relateret sig til **personlige koblinger** til området. Herunder boede tre af interviewpersonerne allerede i byen, hvor de var i praktik (i Øresundsregionen) og en boede allerede i Sverige, hvor han har taget sin uddannelse i Danmark via distance. De resterende søgte mod et land, hvor de grundet familieband kunne sproget, eller byer i henholdsvis Sverige og Norge, hvor de har familie. Ikke desto mindre fremgår motivationen at søge praktik i et andet nordisk land også at være funderet i **muligheden for at opnå faglige færdigheder**, som de pågældende lande er kendt for. Det gælder fx for sygeplejerske-, optometrist- og psykologuddannelserne. I et enkelt tilfælde var den studerende yderligere motiveret af den høje konkurrence om praktikpladserne i Danmark, som gav anledning til at søge mod udlandet.

"I Danmark var der ofte 200 ansøgere om en praktikplads. Det fik mig til at søge ud af boksen. Jeg har familie hist og pøst i udlandet, og min svigerinde i Nordsverige kendte til den her virksomhed, hvor jeg endte med at komme i praktik." (K, laborantuddannelsen)

Inden for visse uddannelser er det almindeligt at udbetale løn til praktikanter. For optikeruddannelsen er elevlønnen dobbelt så høj i Norge sammenlignet med Danmark, og man har mangel på praktikanter og er derfor interesseret i at tiltrække studerende fra nabolandene. **Økonomi fremkom ikke som hverken en afgørende motivation eller barriere** for at tage praktik i udlandet. Interviewpersonerne som ikke allerede bor i det pågældende land, hvor de var i praktik, fik et legat fra Erasmus+ og de fik hjælp til at finde passende bolig fra deres netværk eller via praktikpladsen.

Udfordringer i ansøgningsprocessen

De studerende mødte forskellige udfordringer i ansøgningsprocessen. For de to studerende, som fik formidlet praktikpladsen via deres uddannelsesinstitutioners partnerskabsaftaler, var processen relativt enkel. For sygeplejerskeuddannelsen blev der søgt via den danske professionshøjskoles online-ansøgningssystem (Move-on), og da ansøgningen var godkendt, kontaktede partneruniversitet i Sverige den studerende med en introduktion til praktikforløbet. For den anden studerendes vedkommende blev kontakten formidlet via praktikkoordinatoren til virksomheden, som han efterfølgende sendte en ansøgning til. De øvrige interviewede studerende har brugt overvejende **meget tid på ansøgningsprocessen** herunder på at afsøge mulige praktikorganisationer via personligt netværk og internetsøgning. Flere har også oplevet **udfordringer i forhold til at forklare hvad deres uddannelse indeholder**, hvis den ikke er lig en tilsvarende uddannelse i det pågældende land (fx laborant, erhvervsøkonom).

"Jeg var til samtale med 4-5 virksomheder, som syntes, at det var for risikabelt at ansætte en, som ikke var fra en svensk uddannelsesinstitution. De var bekymrede over juraen, at jeg ikke ville have det nødvendige kendskab med det jeg havde lært i Danmark." (M, erhvervsøkonomuddannelsen).

En af de studerende var i dialog med sin uddannelsesinstitution for at indhente information om fagene fra skolen, som der blev sat spørgsmålstejn ved, men før han fik tilsendt den relevante information, havde virksomhederne givet afslag. I Danmark er man som praktikant dækket af virksomhedens forsikringsordninger for medarbejderne, men det er man ikke i Sverige. Det blev en studerende ved en dansk uddannelsesinstitution, som allerede boede i Sverige gjort opmærksom på i forbindelse med ansøgningsprocessen. Der var således forsikringer som skulle

være på plads. Han fik hjælp hertil fra det internationale kontor.

Bekymringer som de studerende havde før de startede deres praktikophold, handlede primært om **forventede sproglige udfordringer**.

Nyttige støttefunktioner på uddannelsesinstitutionen

De studerende fremhæver eksempler på hvad der var vigtig støtte fra uddannelsesinstitutionens side inden praktikopholdet:

- Kontakten med praktikkoordinatoren på uddannelsesprogrammet og/eller det internationale kontor har været vigtig for flere i forhold til at opmuntre den studerende til at tage praktik i udlandet og reducere deres bekymringer, samt at kommentere på udkast til ansøgninger og CV.
- Informationsmøder tidligt i uddannelsesforløbet, hvor der har deltaget studerende som tidligere har været i udlandet, som kan dele deres erfaringer og svare på spørgsmål.
- Mulighed for at læse evalueringsrapporter fra studerende, som tidligere har været i praktik, hvor man overvejer at søge.
- Mentorordning, hvor studerende som tidligere har været i praktik i det pågældende land, deler deres erfaringer med studerende. Det har betydning i forhold til tips om hvad man skal lægge vægt på i ansøgningen, samt i forhold til at mindske bekymringer om sprog, og at få en forståelse for de gevinster, som andre havde fået med sig fra praktikopholdet.
- Erasmus+ har været en god økonomisk hjælp for flere af de studerende (som ikke allerede boede i landet, hvor de var i praktik). De beskriver ansøgningsprocessen som meget enkel, hvor man har fået hjælp og er blevet opfordret til at søge af praktikkoordinatoren eller det internationale kontor. Som en del af Erasmus+ ansøgningsprocessen sørges også for at de rette forsikringer er på plads.

"Praktikkoordinatoren havde direkte kontakt med virksomhedens hovedkontor i Norge. Vi var flere, som søgte dertil. Hvis ikke det var for praktikkoordinatoren, som havde skubbet lidt til os, så tror jeg, at flere havde droppet det." (M, optometristuddannelsen)

Ønsker om støtte fra uddannelsesinstitutionen

Gennem interview fremkommer også enkelte ønsker om at have fået mere støtte fra uddannelsesinstitutionen:

- Den sygeplejerskestuderende skulle på sit ophold i Sverige også have et kortere undervisningsforløb på partneruniversitetet og deltage i eksamener. Eksamensformen adskilte sig her fra den danske med skriftlig eksamen i en sal uden hjælpemidler. Det kræver en anden form for forberedelse, og den studerende kunne have ønsket sig at være blevet informeret om det på forhånd.
- Der fremkommer et eksempel, hvor en studerende havde problemer med at videreformidle de faglige kompetencer, i dette tilfælde fra en dansk uddannelse, hvor der ikke er en tilsvarende i Sverige, og hvor der fra virksomheders side var bekymring for om han havde de rette juridiske kompetencer til en svensk arbejdsplads. I sådanne situationer er det brugbart med

lettilgængeligt materiale fra uddannelsesinstitutionen, der forklarer for udenlandske virksomheder, og dermed reducerer eventuelle barrierer for dem for at ansætte en praktikant fra udlandet.

4.2 UNDER PRAKTIKOPHOLDET

Bekymringer og udfordringer i forløbet

De bekymringer som de fleste havde før de startede i praktik vedrørende sproget, viste sig at have mindre betydning i praksis. Primært de danske studerende, som var i Sverige, oplevede dog situationer, hvor de måtte forklare noget på engelsk, men det gik hurtigt med at forstå og tilpasse sig det svenske sprog. De **sproglige forskelle satte ikke begrænsninger** for hvilke arbejdsopgaver de studerende fik.

Enkelte oplevede mindre udfordringer undervejs på praktikpladsen. Det drejede sig om forståelsen af læringskravene der var opstillet for praktikforløbet. I begge tilfælde var den studerende opmærksom på det og tog en dialog med praktikstedet om, at der var visse elementer de skulle afprøve i praksis. Det var nedskrevet i praktikaftalen/-kontrakten, hvilket hjalp. I begge tilfælde var også praktikkoordinatoren til rådighed til at tage en samtale med praktikstedet, hvis der havde været yderligere problemer.

I et tilfælde var der forsinkelse med at få udbetalt SU grundet rutiner på uddannelsesinstitutionen, hvor studerende normalt er i praktik i Danmark, hvor praktikken er lønnet. Praktikopholdet i Sverige var derimod ulønnet, og den studerende har derfor ret til SU. Der blev praktiske forhold at udrede med skolens SU-kontor og forsinkelse på udbetalingen.

Nyttige støttefunktioner på uddannelsesinstitutionen

De studerende fremhæver kontaktformer/støtte fra uddannelsesinstitutionen, som har fungeret godt under deres praktikforløb:

- Det varierer efter uddannelsesform, hvor meget de studerende skal indlevere til uddannelsesinstitutionen undervejs. Enkelte havde ingen kontakt med uddannelsesinstitutionen, mens de var i praktik. Andre understreger, at det var vigtigt for dem, at de havde en god kontakt med praktikkoordinatoren, hvor de typisk har haft en midtvejssamtale.
- En af de studerende deltog hver 3.-4. uge af praktikopholdet i en klassediskussion faciliteret af praktikkoordinator, hvor man diskuterede udfordringer og læring af praktikopholdet. Studerende deltog enten fysisk, eller for dem som var i udlandet via Skype.
- På danske uddannelsesinstitutioner er det almindeligt at praktikkoordinator besøger praktikstedet halvvejs under praktikforløbet og har en samtale med både praktikstedet og den studerende om hvordan praktikken skrider frem. For studerende i udlandet organiseres dette via Skype, hvilket har fungeret godt for dem, som havde mødet på den måde. For en enkelt studerendes vedkommende blev han ikke kontaktet, selvom det stod i praktikkontrakten, men måtte selv kontakte uddannelsesinstitutionen.
- En af de studerende (sygeplejerske) havde gavn af en 'buddy', som hun blev opfordret til at finde gennem partneruniversitetet i Sverige. Hun fandt sin buddy via en forespørgsel på

universitetets intranet for studerende (Kanvas). Buddy'en var dansker og sygeplejerskestuderende på Malmö Universitet. De to mødtes undervejs i forløbet og havde faglige diskussioner og kunne hjælpe hinanden med problemstillinger og inspireres af erfaringer fra hver sin side af grænsen.

4.3 EFTER PRAKTIKOPHOLDET

Gevinster

Faglige gevinster fremhæves af flere af de studerende som har været i praktik i de andre nordiske lande. Nogle perspektiverer deres oplevelser til, hvordan de lærer andre færdigheder, som der ville have været mindre fokus på i en praktikplads i hjemlandet. Fx oplever den sygeplejerskestuderende at have fået mere praktisk erfaring, fordi man får lov til at afprøve mere, tidligere i uddannelsesforløbet som praktikant på et svensk sygehus, end hvad der er tilfældet på et dansk sygehus. Hun oplever, at der her er væsentlig forskel på den erfaring hun har fået i forhold til sine medstuderende i Danmark. Den optometriststuderende ser gode perspektiver i kombinationen af at have været i praktik i Norge og i næste periode i Danmark, da der er forskelligt læringsfokus i praktikforløbene.

"Fagligt synes jeg, at det var en rigtig fed oplevelse. Det giver et plus at man har været i Norge i sin praktikperiode. I Danmark fokuserer vi meget på butikker og salg, mens der i Norge er mere fokus på det kliniske og patologiske." (M, optometristuddannelsen)

De studerende henviser desuden til de **personlige gevinster** de har fået med sig fra at leve og arbejde i udlandet. Det har skabt en stærkere følelse af selvstændighed, at man er rejst væk fra sine vante omgivelser og har skullet begå sig i en anden kultur og på et andet sprog. Styrkede **sproglige kompetencer** bliver også af flere fremhævet som en vigtig gevinst efter praktikopholdet. Oplevelsen af at tillære sig nye sproglige færdigheder, som var en bekymring for de fleste, før de startede i praktik, fremgår som en vigtig gevinst, der er med til at opbygge den personlige udvikling, som de studerende henviser til.

Kobling til arbejdsmarkedet

Det varierer om de studerende efter praktikforløbet har været ved afslutningen af deres uddannelse, men der er bred enighed om at praktikken i udlandet **styrker jobmulighederne**. To studerende har fået tilbudt fastansættelse, mens en studerende fortsatte som studentermedhjælper efterfølgende i virksomheden, hvor han var i praktik. I alle de tilfælde boede de studerende i byen også før praktikforløbet. En af de studerende var på 6. semester af sygeplejerskeuddannelsen, hvilket i Sverige er det afsluttende semester. Hun måtte forklare, at hun først skal gøre sin uddannelse færdig i Danmark, før hun vil

"Det viser et engagement, at man har været i praktik i udlandet, at man vil gå 'the extra mile' for at ville udvikle sig." (K, psykologuddannelsen)

kunne starte. En af de studerende skrev efterfølgende sin hovedopgave baseret på en problemstilling i virksomheden. Generelt henviser de studerende til at de **opretholder kontakt til praktikstedet**, hvor de har en god reference til når de skal søge job, uanset om de søger i hjemlandet eller i udlandet.

5. Virksomhedsperspektiver

Dette kapitel baserer sig på interview med i alt seks virksomheder, hvoraf fem er baseret i Nordjylland og har erfaring med at modtage praktikanter fra erhvervsakademi-, professionshøjskole- og universitetsuddannelser. Formålet er at få indblik i hvilke strategier, udfordringer og gevinster virksomhederne har i forhold til praktikanter med fokus på at identificere behov for at fastholde relationen til de studerende og uddannelsesinstitutionernes rolle i denne sammenhæng.

Formål og gevinster

De interviewede virksomheder har mellem 6-70 medarbejdere, hvoraf nogle af de større virksomheder har en bevidst strategi om at **ansætte praktikanter med henblik på rekruttering**. Virksomhederne i Nordjylland modtager praktikanter fra både UCN og Aalborg Universitet (AAU). Samtlige virksomheder har fastansat mindst en praktikant, efter de har færdiggjort deres uddannelse. Praktikforløbet giver dem en god mulighed for at afprøve jobkandidater.

Et andet formål med at ansætte praktikanter er at få **hjælp til udvikling og innovation** fra de studerende, som kommer ind som ekstra ressourcer med viden fra uddannelsesinstitutionerne. Koblet hertil ser virksomhederne det at have praktikanter som en god måde at **vedligeholde relationen til uddannelsesinstitutionerne**. Enkelte virksomheder har mere formaliseret/systematisk samarbejde med relevante afdelinger på AAU og UCN. Det vil sige at medarbejdere på virksomhederne kommer ind som gæsteforelæsere og sensorer på uddannelsesinstitutionerne, og nogle virksomheder tager imod grupper af studerende på virksomhedsbesøg. Gennem jævnlige møder med repræsentanter på uddannelsesinstitutionerne oplever virksomhederne også at kunne være med til at påvirke indholdet i uddannelserne.

Rekruttering af praktikanter

De **halvårlige messer organiseret af uddannelsesinstitutionerne fremhæves af virksomhederne som en vigtig arena for at skabe kontakt med de studerende**. På UCN's messer er der mulighed for at tilmelde sig matchmaking, hvor virksomheden har korte samtaler med flere studerende som er interesserede i virksomheden. Det kan være en fordel, at man har mødt hinanden, når virksomheden efterfølgende modtager en ansøgning fra den studerende. Nogle virksomheder har oparbejdet et stærkt ry og modtager mange ansøgninger uanset, men de deltager alligevel på messerne, som også giver mulighed for at møde og netværke med andre virksomheder.

Virksomhederne formidler jobopslag via uddannelsesinstitutionerne. Hos UCN går opslagene i høj grad via personlige kontakter, hvor de sendes til relevante praktikkoordinatorer, som videreformidler til studerende. Enkelte fremhæver fordele ved modellen på AAU, hvor virksomheden har mulighed for at uploade jobopslaget direkte på en hjemmeside, som samtlige studerende på universitetet har adgang til.

Fleksibilitet i relationen til studerende efter praktikken

Det varierer i hvor vid udstrækning virksomhederne anvender sig af muligheden for at ansætte praktikanter i studiejob efter praktikforløbet er afsluttet, men samtlige virksomheder benytter sig af denne strategi, når de vil fastholde en studerende med henblik på fastansættelse efter de færdiggør deres uddannelse. I nogle tilfælde ansætter virksomhederne også de studerende i studiejob efterfølgende for at færdiggøre et projekt, som de har arbejdet på under deres praktikforløb.

"Vores seneste praktikant fra UCN var så dygtig, at vi sørgede for at beholde hende som studiemedarbejder. Hun flyttede faktisk til Sjælland og arbejder på distance, men når der er nogen man gerne vil beholde, så finder man ud af det." (repræsentant, virksomhed i Aalborg)

Fra de interviewede **virksomheders perspektiv, er der i dag tilstrækkelig fleksibilitet i uddannelsesprogrammerne** til at de studerende kan finde en eller to dage om ugen, hvor de har mulighed for at arbejde som studentermedarbejdere. Det er også almindeligt, at de studerende efterfølgende har skrevet deres hovedopgave eller speciale med udgangspunkt i virksomheden, hvorigennem relationen holdes ved lige. Der lægges vægt på, også blandt de mindre virksomheder, at når man har dygtige praktikanter, som man ser potentiale i at ansætte, så er fastholdelse gennem studiejob den mest oplagte mulighed. Virksomhederne udtrykker ikke et ønske om, at praktikforløbene skal være længere, men heller ikke at de skal være kortere end 3 måneder.

Strategi i forhold til internationale praktikanter

Flere virksomheder har haft udenlandske praktikanter, dog med undtagelse af de positioner, hvor det er nødvendigt at kunne kommunikere og skrive på dansk. De **udenlandske praktikanter har i samtlige tilfælde været indskrevet ved en uddannelsesinstitution i regionen**, hvilket af nogle virksomheder fremhæves som en fordel, da det ville kræve mere at skulle modtage tilflyttere, der kommer for at være i praktik. Virksomheder der har haft udenlandske praktikanter, fremhæver at det skaber gevinster i forhold til at hæve den internationale orientering i virksomheder, bl.a. fordi man taler mere engelsk i hverdagen.

"Det kunne være interessant med en svensk praktikant, hvis vi f.eks. skulle ind på det svenske marked. Men vi ville så foretrække, at det var en svensker, som allerede boede i Aalborg, så vi ikke skulle tage ansvar for den studerendes integration." (repræsentant, virksomhed i Aalborg)

Flere virksomheder har haft udenlandske praktikanter, dog med undtagelse af de positioner, hvor det er nødvendigt at kunne kommunikere og skrive på dansk. De **udenlandske praktikanter har i samtlige tilfælde været indskrevet ved en uddannelsesinstitution i regionen**, hvilket af nogle virksomheder fremhæves som en fordel, da det ville kræve mere at skulle modtage tilflyttere, der kommer for at være i praktik. Virksomheder der har haft udenlandske praktikanter, fremhæver at det skaber gevinster i forhold til at hæve den internationale orientering i virksomheder, bl.a. fordi man taler mere engelsk i hverdagen.

6. Uddannelsesinstitutioners metoder og initiativer for at fremme praktik

Flere interviewpersoner henviser til et behov for at opbygge stærkere netværk med praktikvirksomheder/-organisationer i udlandet. Herunder bliver muligheder for at udnytte nærheden til de nordiske lande også fremført. Uddannelsesinstitutioner fremhæver, at det særligt er en mulighed, når der er mangel på praktikpladser. Et specifikt eksempel, der nævnes i denne sammenhæng, er laborantuddannelsen, hvor der i Danmark er stor konkurrence om praktikpladser. Et andet eksempel som fremgår nedenfor mangel på datamatikerkompetencer i Sverige, hvor der var et match med en uddannelse i Danmark. Praktik i nabolandet nævnes også som en mulighed for at fremme internationalisering blandt studerende, der tøver med at rejse til udlandet. Herunder at barriererne kan anses som mindre, når man rejser til et af de andre nordiske lande. Dette kapitel ser nærmere på uddannelsesinstitutioners fremgangsmåder og initiativer for at udvikle fleksible praktikmodeller samt at fremme praktik i

udlandet. Vi sætter fokus på, hvordan uddannelsesinstitutioner arbejder med at skabe aftaler og netværk med praktikorganisationer i udlandet gennem henholdsvis partneraftaler med uddannelsesinstitutioner og opbygning af netværk til praktiksteder. Det sker med henblik på at skabe inspiration til hvordan man kan fremme praktikudveksling mellem Danmark og Sverige. Afslutningsvis gennemgås identificerede projektinitiativer, der i forskelligt omfang har haft fokus på at øge praktikudveksling i Norden, og vi uddrager de mest relevante læringspunkter.

6.1 FLEKSIBLE PRAKTIKMODELLER

6.1.1 Co-op, Cooperative Education på Höskolan Väst

Höskolan Väst har i en årrække haft succes med et uddannelsesprogram, der integrerer praktikophold som en del af udvalgte bacheloruddannelser, bl.a. inden for instituttet for ingeniørvidenskab. Konceptet er hentet fra USA og implementeres af Höskolan Väst som den eneste uddannelsesinstitution i Sverige. Samme uddannelser kan man tage på normal vis med en gennemførelstid på 3 år. Med en Co-op uddannelse bliver **den samlede gennemførelstid 3,5-4 år**. Praktikopholdene er indlagt i 3-4 perioder. De giver ikke ECTS-point og forlænger dermed gennemførelstiden. Motivationen for de studerende, som vælger uddannelsen, er muligheden at opnå den praktiske erfaring, der er integreret i uddannelsen, samt forbindelsen de oparbejder til en potentiel arbejdsgiver under deres studietid. **De studerende får udbetalt løn i praktikperioderne og er tilknyttet det samme praktiksted under hele uddannelsen, hvor de også ofte efterfølgende bliver ansat.**

Co-op praktikpladserne er fast hos virksomheder i regionen, som Höskolan Väst har samarbejdsaftaler med. De studerende ansøger hos uddannelsesinstitutionen, hvorefter virksomhederne udvælger, hvem de gerne vil ansætte. Den studerende får tilknyttet en vejleder på virksomheden, som også har løbende kontakt med Co-op koordinatoren på Höskolan.

"Vi har gode effekter. Ingeniørarbejde kræver meget praktisk viden. Vi ser at de studerende på Co-op programmet også klarer de teoretiske studier rigtig godt." (Lektor, Höskolan Väst)

Som en del af programmet foregår diskussioner om at indlægge udlandsophold som en mulighed hos nogle af de internationale virksomheder, som har afdelinger i udlandet.

6.1.2 HA i Entreprenørskab og Innovation, Syddansk Universitet

HA ENIN (HA i Entreprenørskab og Innovation) ved Syddansk Universitet (SDU) i Kolding er en linje under HA/bacheloruddannelsen, hvor der er indbygget praktik. De studerende har fra 2. semester til og med 5. semester **en fast dag om ugen i en værtsvirksomhed eller i egen virksomhed**. De skriver i den periode flere eksamensopgaver, der kobler teori med praksis i virksomheden. Mange af dem bruger også 6. semester på at skrive bachelorprojekt for samme virksomhed. Modellen med at studerende er tilknyttet en virksomhed i uddannelsesforløbet har eksisteret i ca. 20 år, mens muligheden for at være i praktik i egen virksomhed har eksisteret siden 2017, hvor inkubator-/opstartsmiljøet Pakhuset blev etableret i Kolding. Når studerende er i praktik i egen virksomhed, er de således en del af et startupmiljø og sikret bedre sparring undervejs i forløbet.

Bacheloruddannelsen HA ENIN gennemføres inden for samme tidsperiode, som de øvrige HA-uddannelser. Således er praktikken en ekstra aktivitet for den studerende, der dog også er integreret i programmet gennem ECTS-givende¹³ fag. Det vil sige, at det for uddannelsesinstitutionen ikke har været problematisk i forhold til lovgivningen, da læringsmålene opfyldes og **gennemførelstiden er den samme**.

De studerende har selv ansvar for at finde en værtsvirksomhed, hvilket skal ske i løbet af 1. semester eller senest med start i april på 2. semester. I de enkelte tilfælde, hvor de studerende ikke får en aftale med en virksomhed, flyttes de til en anden linje under HA-programmet. SDU og værtsvirksomhederne underskriver en samarbejdsaftale. Mange af de samme virksomheder vælger løbende at modtage studerende fra HA-ENIN. Hensigten er at de skal afspejle det regionale arbejdsmarked, og deres profil spænder bredt fra mindre til større virksomheder. Der sættes ikke krav om, at der skal være akademikere ansat i virksomheden. Den studerende tilknyttes en kontaktperson i virksomheden. SDU faciliterer processen gennem at afholde et event i starten af 1. semester, hvor virksomheder bliver inviteret, og der er mulighed for at møde de studerende. Derudover er samarbejdet med virksomhederne ikke formaliseret. Uddannelsesinstitutionen har et overblik over hvem virksomhederne er, og de modtager en årlig julehilsen samt invitation til eventet på 1. semester.

Virksomhedernes motivation er, ifølge SDU, i høj grad at tage et medansvar for at uddanne gode kandidater, samt at holde sig opdateret på viden og uddannelsesprogrammet på universitetet. Rekruttering af praktikanter med henblik på senere fastansættelse er ikke den primære motivation, men der er dog flere eksempler på, at det er sket. **Ofte fortsætter de studerende på en kandidatuddannelse**

"Vi ser at dimittenderne fra HA-ENIN har en god forståelse for koblingen mellem teori og praksis. De udvikler personlige og professionelle kompetencer, og de skaber et reelt netværk, der hjælper dem, når de skal ud på arbejdsmarkedet." (Viceinstituteder, SDU)

efter at have færdiggjort HA-ENIN. Her er der eksempler på, at den studerende **fortsætter som studiemedarbejder** i virksomheden under kandidatuddannelsen. Den ugentlige dag ved virksomheden under HA-ENIN-forløbet er fast skemalagt og er ulønnet. Dog sker det også, at den studerende bliver ansat som studiemedarbejder i virksomheden, hvor han/hun modtager løn. Det er i den sammenhæng vigtigt, at det betalte arbejde udføres andre dage end den skemalagte praktikdag, hvor virksomheden har et ansvar for den studerendes læring.

6.2 MODELLER FOR AT FREMME PRAKTIK I UDLANDET

6.2.1 Partneraftaler mellem uddannelsesinstitutioner

Partneraftaler mellem uddannelsesinstitutioner findes primært inden for velfærdsuddannelser, såsom sygeplejerske- og jordemoderuddannelserne, hvor der er en lang tradition for praktik som en integreret del af uddannelsen. Vi har haft interview med uddannelsesinstitutioner i både Danmark og Sverige, hvor **velfærdsuddannelserne formidler praktikophold for studerende gennem**

¹³ Opbygning af HA-ENIN-programmet: https://www.sdu.dk/da/uddannelse/bachelor/erhvervsøkonomi-ha-eninko/uddannelsens_opbygning

partnerinstitutioner. Partneraftalerne opbygges gennem deltagelse på konferencer og gennem forsknings- og uddannelsessamarbejde mellem institutioner, hvor også praktikudvekslingsaftaler formaliseres.

Praktisk indebærer det, at praktiksteder som uddannelsesinstitutioner har aftaler med er åbne for at modtage et vist antal udenlandske praktikanter. Når man som studerende kommer i udlandspraktik via en partneraftale, ansøger man og får en plads via sin uddannelsesinstitution.

Opbygningen af en partnerskabsmodel mellem uddannelsesinstitutioner involverer de internationale kontorer, men også det faglige personale på uddannelsesinstitutionerne og deres engagement i internationalt forsknings- og uddannelsessamarbejde. Mens partnerskabsmodellen er mest udbredt blandt velfærdsuddannelser, kan den indeholde **potentiale også for andre uddannelsesretninger, hvor der lokalt er oprettet netværk** af praktikvirksomheder, der vil kunne have interesse i at modtage praktikanter fra udlandet. Bl.a. foregår sådanne diskussioner mellem projektpartnerne UCN i Danmark og Högskolan Väst og Högskolan Borås i Sverige inden for ingeniørrettede korte og mellemlange videregående uddannelser som en del af nærværende projekt.

"Studerende rejser ud af forskellige årsager. Når de gerne vil til Norge eller Sverige, så er det særligt med henblik på fagligt udbytte. Her er vi udfordret af, at vores nordiske samarbejdspartnere har svært ved at finde praktikpladser." (Lektor, Sygeplejerskeuddannelsen, Professionshøjskolen Absalon)

Partnermodellen på læreruddannelsen, VIA University College

På læreruddannelsen i Danmark er der tre praktikophold, hvor der i anden praktikperiode er mulighed for at tage til udlandet. Man skal her vælge en af skolens partnerinstitutioner/skoler, som VIA University College har samarbejdsaftaler med flere steder i verden, inklusive i Sverige. Uddannelsesinstitutionen får kontakt med praktikstederne via institutioner fra andre lande, som de møder gennem internationalt skolenetværk, hvor de har 'international staff week' årligt samt gennem andre internationale netværk og samarbejdsprojekter, hvor der diskuteres muligheder for international mobilitet.

Der oprettes kontakt med skoler i udlandet via partnerinstitutioner, som omvendt får kontakt til skoler i VIA University Colleges nationale praktiknetværk og mulighed for at sende praktikanter til Danmark. **Samtlige skoler i udlandet gennemgår en kvalitetssikringsproces**, hvor praktikkoordinator besøger skolen, før den godkendes som praktiksted og der skrives kontrakt.

"Vi besøger skolerne, før vi skriver kontrakt med dem. Vi har en dagsorden, som vi sender i god tid, og nogle krav til praktikken rent formelt. Vi taler med skolens ledelse og med praktiklærerne for at få forventningsafstemt." (International koordinator, VIA University College)

Internt gennemgår også de studerende, som er interesseret i praktik i udlandet en evalueringsproces. De studerende ansøger via onlinesystemet Move-on, hvor de angiver, hvor de gerne vil i praktik. Der sker derefter internt en evalueringsproces ud fra kriterier såsom karaktergennemsnit, hvorvidt man er studieaktiv, og der afholdes en personlig samtale med den enkelte studerende. Der sker her en selektionsproces og det er ikke alle, der kommer i praktik i udlandet.

Når den studerende er i praktik, afholdes en midtvejssamtale typisk via Skype, hvor tilknyttede praktikvejleder på skolen deltager. Efter praktikforløbet udfylder den studerende et online spørgeskema,

som indgår i en kontinuerlig evaluering af praktikorganiseringen på VIA University College. Den studerende indkaldes også her til en samtale, hvor den internationale praktikkoordinator deltager.

6.2.2 Opbygning af netværk til praktiksteder i udlandet

På mere eller mindre systematisk vis arbejder flere uddannelsesinstitutioner med at etablere relationer eller at tilgængeliggøre information om mulige praktiksteder i udlandet. På nogle uddannelsesinstitutioner vedligeholder det internationale kontor en **kontaktdatabase over virksomheder og organisationer i udlandet**, hvor studerende tidligere har været i praktik. Det kan også inkludere evalueringsrapporter fra tidligere studerende om deres oplevelser fra praktikstedet. Desuden vil det internationale kontor typisk formidle praktikopslag fra udlandet på sin centrale side, samt videreformidle opslag via relevante fag-/praktikkoordinatorer.

Der er også eksempler, hvor uddannelsesinstitutioner etablerer **kontakt med brancheorganisationer eller virksomhedsnetværk**, som fx Digital konceptudvikling på UCN og CPH Business, der jævnligt får henvendelser fra Handelskammeret i Tyskland, som er i kontakt med virksomheder, der efterspørger praktikanter fra Danmark. Det er dog mere udbredt, at uddannelsesinstitutioner har sådanne etablerede netværk regionalt. Ligeledes er det mere udbredt, at uddannelsesinstitutioner deltager ved branchemesser lokalt/nationalt med henblik på at udvikle netværk til nye praktikorganisationer.

Praktikpladser gennem virksomheders internationale afdelinger

Ved Högskolan Väst, institut for ingeniørvidenskab, **arbejder man med internationale virksomheder i regionen om at etablere praktikpladser i deres udenlandske afdelinger**. Det gør man som en del af et særligt uddannelsesprogram, der kaldes Co-op, hvor man har et solidt udviklet netværk i regionen og en pågående dialog. Den internationale koordinator fremhæver, at tilgangen med at kontakte svenske virksomheder i udlandet kan være en fremgangs-

”Den mest realistiske strategi er at opbygge netværk med svenske internationale virksomheder i udlandet. De vil mere naturligt være interesseret i at tage imod praktikanter fra Sverige.” (International koordinator, Högskolan Väst)

måde at gå videre med. Det gælder også for virksomheder, som ikke nødvendigvis har hovedkontor i hjemregionen og som man allerede har en relation til. Som en uddannelsesinstitution i Sverige, er det enklere at skabe interesse og motivation for svenske virksomheder at modtage praktikanter. Det kræver blot tid og ressourcer, hvis internationale koordinatore skal engagere sig i arbejdet.

6.3 INITIATIVER FOR AT FREMME PRAKTIK I NORDEN

Vi har afsøgt projektinitiativer, der i tillæg til nærværende projekts forgængere Nordisk Jobstart + og Penderbroen, har arbejdet med at fremme praktik i Norden. Projekteksemplerne viser, at uddannelsesinstitutioner gennem at præsentere studerende for muligheder i nabolandene øger interessen blandt studerende for at arbejde og bo i udlandet. Mulighederne demonstreres fx gennem studiebesøg og matchmaking events, hvor studerende bringes sammen med mulige praktikorganisationer/arbejdsgivere. To af projekterne (Innomatch og Arctic Labour) påviser desuden, at det skaber resultater, når der er enten en **”push” effekt, hvor de studerende mangler praktikpladser og/eller en ”pull” effekt, hvor virksomheder i nabolandet har mangel på praktikanter/ansatte**. De fire projekter har ikke haft decideret fokus på blended learning eller individualiserede praktikforløb. Imidlertid er

der eksempler på, at man skabte praktikpladser ”på distance” (Innomatch) og metoder for at fremme iværksætter i praktikforløb (Nordic Entrepreneurship Hub).

6.3.1 Job og uddannelse i Øresund (Interreg ØKS)

Projektet ”job og uddannelse i Øresund”, der blev gennemført i perioden 2011 til 2014 blev drevet af Københavns Kommune. Et af projektets indsatsområder var ’Bedre Uddannelsesindsats’, som havde formålet at flere studerende afsøger muligheder i hele Øresundsregionen, så de lettere kan få arbejde på tværs af sundet. Aktiviteterne samlede sig i særlig grad om at udvikle og tilbyde en række nye/forbedrede forløb og valgfag for henholdsvis sygeplejer-, tømrer- og SOSU-studerende samt at sikre muligheden for praktikpladser og praktikudveksling på tværs af sundet.

Som en del af projektet havde Metropol og Malmö Högskola et samarbejde, hvor de udviklede et Øresundskursus med deltagelse af svenske og danske sygeplejerskestuderende. Kurset gav ECTS point og blev godkendt af de svenske uddannelsesmyndigheder. Som en del af kurset blev der gennemført **studiebesøg og mini-praktikker**, hvor henholdsvis svenske og danske studerende har fulgt hinanden. Der blev desuden gennemført en konference i Malmø omkring job- og uddannelsesmuligheder på tværs af sundet med deltagelse af omkring 140 danske og svenske sygeplejerskestuderende.

Den største udfordring var at skaffe praktikpladser, særligt for danske studerende, på tværs af sundet. Der var imidlertid indikationer på, at **de studerende, som var i praktik, fik lyst og mod på at arbejde på den anden side af sundet**. En afledt effekt af øresundsaktiviteterne på sygeplejerskeuddannelsen på Metropol i København var, at flere af de studerende generelt bliver opmærksomme på internationale job- og uddannelsesmuligheder. Øresundskurset fortsatte ikke efter projektet blev afsluttet, da det var for svært at finde ressourcer til at videreføre kurset. Det var en udfordring at få to systemer og to kulturer til at gå op i en højere enhed under hensyntagen til eksamener, modulstrukturer, skemalægning, osv¹⁴. De to uddannelsesinstitutioner derimod samarbejder fortsat i dag og har en partneraftalte, hvor de udveksler praktikanter.

6.3.2 Innomatch (Interreg ØKS)

Interreg projektet Innomatch gennemførtes i perioden 2016-2018 med deltagelse af en række uddannelsesinstitutioner: Campus Varberg, Erhvervsakademi Dania, Erhvervsakademi MidtVest, Erhvervsakademi Aarhus og VIA University College. Formålet med projektet var at fremme motivationen blandt studerende på videregående uddannelser til at søge mod mikrovirksomheder og omvendt for mikrovirksomheder at få øjnene op for at bruge studerende som vidensressourcer. Et af projektets indsatsområder var at fremme og øge antallet af praktikpladser hos mikrovirksomheder.

Projektpartnerne oplevede udfordringer med praktikindsatsen på tværs af grænsen. Der blev i starten arbejdet med en informationsindsats om mulighederne, brug af gode historier fra studerende, som har været i praktik mm. Men oplevelsen blandt projektpartnerne var, at studerende generelt er interesseret

---

¹⁴ Oxford Research (2014). Slutevaluering af Projekt Job og Uddannelse i Øresundsregionen.

i at søge længere væk end til de øvrige nordiske lande. Fra svensk side var der desuden en økonomisk barriere idet, at de studerende ikke havde mulighed for at få studiemedel under deres praktikophold.

Det mest vellykkede initiativ i forhold til at fremme praktik i projektet var en studietur, som blev organiseret af Erhvervsakademi Dania, Campus Varberg og en lokal erhvervsfremmeorganisation i Varberg. Blandt virksomheder i Varberg var der efterspørgsel efter praktikanter med IT-kompetencer. Som en del af projektet organiseredes en bustur med cirka 10 studerende fra datamatikeruddannelsen i Grenå til Varberg. **På studieturen besøgte de studerende virksomhederne, og det ledte til at to studerende ansøgte og fik praktikpladser i Varberg.** I begge tilfælde blev der lavet løsninger, hvor de studerende arbejdede hjemme i Danmark størstedelen af tiden og blot var fysisk til stede i virksomheden i kortere perioder i forløbet. En sådan løsning var mulig i disse tilfælde, da en del af programmeringsarbejdet kunne gennemføres på distance. Der blev omvendt også arrangeret et todages besøg for studerende fra Campus Varberg i Østjylland, men det affødte ikke, at svenske studerende søgte praktik i Danmark.

6.3.3 Arctic Labour (Interreg Nord)

Det pågående projekt Arctic Labour arbejder med at fremme jobmatchning på tværs af Norge, Sverige og Finland. Projektet ledes af Utbildning Norr, en stiftelse, som bedriver arbejdsmarkedsuddannelse for borgere i Nordnorge, Nordsverige og Nordfinland på gymnasialt niveau bl.a. indenfor byggebranchen, IT og fremstillingsindustrien.

Arctic Labour projektet udvikler en model for at mindske mentale og kulturelle barrierer, som hindrer personer fra at søge arbejde i nabolandene. Som en del heraf kan studerende gennemgå et coaching-forløb, hvor de forbereder sig på jobsamtalen, de får en introduktion til arbejdskulturer og arbejdsgivere i det andet land og får hjælp til matching med arbejdsgivere.

I projektet har man arbejdet med først at afholde en **forberedende studietur** til området, hvor der var virksomheder der søgte medarbejdere. Her informerer arbejdsformidlingen om samfundet, skatteregler, sprogkrav, mm. Siden følger de studerende, der er interesserede i at arbejde i nabolandet med på en **matchmaking event, hvor de møder mulige arbejdsgivere.** I projektet har man arbejdet med at matche arbejdsmarkedets behov for arbejdskraft. Således har der været matchmaking for byggebranchen i Tromsø, Norge, for IT-branchen i Oulu, Finland og for mineindustrien i Kiruna, Sverige.

Vigtige resultater i projektet er den øgede opmærksomhed for studerende om mulighederne i grænse-regionen, samt at der er skabt konkrete resultater, dog i mindre skala, hvor 1-2 efterfølgende har fået job efter op til 20 personer har været til matchmaking event.

6.3.4 Nordic Entrepreneurship Hub (Interreg ØKS)

Nordic Entrepreneurship Hubs (NEH) er et Interreg projekt der gennemføres i samarbejde mellem Lunds Universitet, DTU og KEA. Formålet med projektet er at fremme iværksætterier blandt studerende i Danmark og Sverige ved at etablere et netværk af entreprenørskabshubber på uddannelsesinstitutionerne. Det vil sige, at man arbejder for at fremme enkel adgang til faciliteter (fx inkubatormiljøer), netværk og støtte. Desuden udarbejder man særlige opstarts- og vækstpakker rettet mod

studerende, som er iværksættere. En vigtig del af projektet har været udvikling og afholdelse af acceleratorforløbet, Ignite, som består af et otte ugers forløb, hvor studerende kan arbejde med at forvandle deres ide til en virksomhed. Ignite forløbet påbegyndes i starten af hvert semester og afholdes som et ekstra tilbud (ikke med ECTS-point), der afholdes i løbet af tre måneder.

På KEA godkendes cirka 7% af de studerende fra fire uddannelsesprogrammer (digitalisering, design, byg, teknik) hvert år til praktik i egen virksomhed. Ved projektafslutningen **vil Ignite acceleratorprogrammet blive obligatorisk for de studerende, der bliver godkendt til praktik i egen virksomhed**. Forløbet skal bidrage til at kvalitetssikre praktikken og sikre bedre rammer for at fremme iværksætterkompetencer. Desuden vil programmet fortsat være målrettet studerende, som har en iværksætteride, som de arbejder med i deres fritid.

7. Metode

Vi har anvendt en kombination af desk research og kvalitative interview. Interviewene har været eksplorative og fulgt en semistruktureret interviewguide. Vi har i alt afholdt 36 antal interview, som inkluderer studerende, virksomheder, samt uddannelsesinstitutioner.

Der er gennemført interview med i alt seks studerende på korte og mellemlange videregående uddannelser. De studerende er identificeret via uddannelsesinstitutioner i Danmark og Sverige, hvoraf to af de studerende har været i praktik i Norge. Vi har inkluderet Norge i analysen, da nogle af de samme overvejelser gør sig gældende for de studerende i forhold til praktik i nabolandet (fx sprog, geografisk afstand). Der er desuden spredning på uddannelsestype, praktiksted, samt ansøgningsform (se oversigt nedenfor).

Der er gennemført interview med i alt seks virksomhedsrepræsentanter, der har erfaring med at modtage praktikanter. Et af de seks interview er med en repræsentant fra en svensk virksomhed, der har haft en praktikant fra Danmark. De øvrige danske virksomheder er baseret i Nordjylland og er identificeret via en projektpartner, hvor samtlige har haft praktikanter fra UCN. Interviewene er centreret om erfaring og interesse i fremgangsmåder for at fastholde relationen til de studerende, kontakten med uddannelsesinstitutioner, samt for at modtage praktikanter fra udlandet.

Der er gennemført interview med i alt 24 repræsentanter fra 17 forskellige uddannelsesinstitutioner med korte og mellemlange uddannelser i projektgeografien. Vi har kontaktet samtlige uddannelsesinstitutioner i projektgeografien via det internationale kontor og/eller praktikkoordinator, hvorfra vi i nogle tilfælde er sendt videre til mest relevante uddannelsesretning med henblik på at støtte praktik i udlandet. Vi har søgt at sikre repræsentativitet med forskellige uddannelsesretninger (merkantile, naturvidenskabelige og tekniske, pædagogiske, sundhedsfaglige, mm.) og har i nogle tilfælde interviewet international koordinator, som har haft et overordnet indblik i uddannelsesinstitutionens indsatser og i andre tilfælde med praktikkoordinatorer fra enkelte uddannelsesretninger (se oversigt nedenfor).

7.1 INTERVIEWLISTE STUDERENDE

M/K	Institution	Uddannelse	Praktikorganisation	Land	Periode	Ansøgningsform
K	Professionshøjskolen Absalon	Sygeplejerske	Sygehus	Malmö, Sverige	4. og 6. semester (7 i alt)	Partnerinstitution (Malmö Universitet)
M	Erhvervsakademiet Dania	Erhvervsøkonom	Privat virksomhed	Göteborg, Sverige	4. semester (4 i alt)	Selvorganiseret

M	Malmö Universitet	Freds- og konfliktstudier	Privat virksomhed	København, Danmark	5. semester (6 i alt)	Selvorganiseret
K	Lunds Universitet	Psykolog	Klinik	Stavanger, Norge	6. semester (Master efterfølgende)	Selvorganiseret
M	Erhvervsakademiet Dania	Optometrist	Privat virksomhed	Hørstad, Norge	3. semester (7 i alt)	Partneraftale med uddannelsesinstitutionen
K	Erhvervsakademiet Zealand	Laborant	Privat virksomhed	Piteå, Sverige	4. og 5. semester (5 i alt)	Selvorganiseret

7.2 INTERVIEWLISTE UDDANNELSESINSTITUTIONER

Copenhagen Business Academy, Frederik Hasle, International koordinator

Erhvervsakademi Dania, Andreas Fjord Bonven, Innomatch projektet

Erhvervsakademi Dania, Lise Bøgild-Jakobsen, Chef for vejledning og internationalisering

Erhvervsakademi MidtVest, Midtjylland Erhvervsakademi, Lise Wessel Christensen, Kommunikations- og administrationschef

Erhvervsakademi Aarhus, Anne Marie, Praktikansvarlig og projektleder

Högskolan Borås, Bo Månsson, Universitetsadjunkt, Akademin för textil, teknik och ekonomi, Sektionen för ingenjörsvetenskap

Högskolan i Skövde, Sandra Lennerholt, Studie- og karriärvägledare

Högskolan Väst, Mohit Gupta, International Coordinator/Associate Professor in Production Technology

Högskolan Väst, Monica Hattinger, Lektor och PhD Informatik med inriktning mot arbetsintegrerat lärande

Københavns Erhvervsakademi – KEA, Asger Halberg Hansen, Praktikkoordinator

Københavns Erhvervsakademi – KEA, Lotta Salling, projektet Nordic Entrepreneurship Hubs

Københavns Professionshøjskole (Metropol + professionshøjskolerne UCC), Lisbeth Vinberg Engel, Lektor, International Teamkoordinator

Lunds Universitet, Susanne Linné, projektledare, arbetslivssamverkan

Malmö Universitet, Susanne Destow, Karrierevejleder

Professionshøjskolen Absalon (Næstved), Janne Krag, Lektor, Sygeplejerskeuddannelsen (Næstved)

Professionshøjskolen Absalon (Sorø), Helene Kelly, International konsulent

Syddansk Universitet, Jesper Piihl, Viceinstituteder for uddannelse, Institut for Entreprenørskab og Relationsledelse

University College Nordjylland, John Midtgaard Jensen, Studieleder energi- og miljøuddannelserne

University College Nordjylland, Birgitte Kjølner Hansen, faglig studievejleder, digital konceptudvikling

University College Nordjylland, Thomas Christiansen, Praktikkoordinator, bygningskonstruktøruddannelsen

Utbildning Norr, Leif Lathi og Iris Matela, Arctic Labour projektet

Via University College, Søren Iversen Hansen, International koordinator

Zealand Sjællands Erhvervsakademi, Kristoffer Lunøe, Praktikkoordinator

7.3 INTERVIEWLISTE VIRKSOMHEDER

Companyoung, Danmark, Emma Ortman Henriksen

MapsPeople, Danmark, Kasper Vork Steffensen

Publicity, Danmark, Anne Lind

Smurfit Kappa, Sverige, Susanne Lundberg

Venue Manager, Danmark, Jakob Norgaard Mortensen

Webhouse, Danmark, Christian Broberg

DANMARK

Oxford Research A/S
Falkoner Allé 20
2000 Frederiksberg
Danmark
Tel: (+45) 3369 1369
office@oxfordresearch.dk

NORGE

Oxford Research AS
Østre Strandgate 1
4610 Kristiansand
Norge
Tel: (+47) 4000 5793
post@oxford.no

SVERIGE

Oxford Research AB
Norrländsgatan 11
103 93 Stockholm
Sverige
Tel: (+46) 08 240 700
office@oxfordresearch.se

FINLAND

Oxford Research Oy
Fredrikinkatu 61a
00100 Helsinki
Finland
www.oxfordresearch.fi
office@oxfordresearch.fi

BRUXELLES

Oxford Research
C/o ENSR
5. Rue Archimède
Box 4, 1000 Brussels
www.oxfordresearch.eu
office@oxfordresearch.eu

LATVIJA

Baltijas Konsultācijas, SIA
Vīlandes iela 6-1
LV-1010, Rīga, Latvija
Tel.: (+371) 67338804
info@balticconsulting.com
www.balticconsulting.com